

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 11 • год. CIII • 13 юни 2024 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ НА ИЛИЕВА НИВА

Националният тракийски младежки събор-поклонение на „Илиева нива“, посветен на една от най-големите трагедии в българската история, събра на 1 юни тракийци от цялата страна, които сведоха глави пред земята, напоена с кръвта на повече от 200 тракийски деца. Съборът бе посветен на 111 години от зловещата 1913-а и на три годишнини, свързани с тракийското движение: 180 години от рождението на Капитан Петко войвода, 100 години Тракийски младежки съюз и 90 години от създаването на Тракийския научен институт.

Официален гост на тракийското поклонение бе Емилия Лазарова, зам.-министърът на образованието и науката.

В събора-поклонение участваха кметът на Община Ивайловград Диана Овчарова, заместник-кметовете Кръстю Деливанов и Светла Моллова, секретарят на общината Николай Панайотов, председателят на Общинския съвет Богдана Богданова, Кр. Премянов, председател на

СТДБ, Михаил Вълв, зам. председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ в гр. Ямбол, Кирил Сарджев, член на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Георги Сапунаров“ в Хасково, Маргарит Петров, зам.- председател на ВК на СТДБ и председател на ТД „Бойко Чавдаров“ в Харманли, Кирил Кириков, зам.- председател на ВК на СТДБ и председател на ТД „Лазар Маджаров“, Сливен, членовете на Върховния комитет на Съюза: член кор. проф. Васил Проданов, председател на ТНИ, член кор. проф. Георги Михов – член на ЦР на СТДБ, проф. Св. Елдров, Стоян Райчевски, д-р Ваня Иванова – главен редактор на в. „Тракия“, Любка Димитрова от ръководството на ТД „Яни Попов“ в Ивайловград, Вяра Петрова, председател на тракийското дружество в Карнобат, Цанко Атанасов, член на ЦР на СТДБ, председател на Старозагорското тракийско дружество и съпредседател на ТМСБ, тракийци от дружествата в София, Бургас, Ямбол, Стара Загора, Сливен, Димитровград, Харманли, Хасково, Крумовград, Ивайловград, Сви-

▪ Пред паметника на Капитан Петко войвода в с. Плевун

▪ Председателят на СТДБ произнася слово на Илиева нива

ленград, Любимец, Созопол, Карнобат, учители от училища в Ивайловград, представители на държавни и местни институции и много граждани.

Поклонението започна с поднасяне на венци и цветя пред паметника на Капитан Петко войвода в с. Плевун. Тук дупките от куршуми по зидовете на храма „Свети Пантелеймон“ напомнят историята на местното население, което Капитан Петко войвода спасява от клане по време на Руско-турската освободителна война през 1878 г. В знак на благодарност в центъра на селото е издигнат паметник на легендарния българин.

Тракийски хор „Яни Попов“ с ръководител Любка Димитрова към едноименното тракийско дружество в Ивайловград, изпълни песента „Петко лъо капитанине“. Последва едноминутно мълчание в памет на Войводата, след което тракийци и местни жители поднесоха цветя на паметника му.

Пред мемориалния комплекс на Илиева нива беше отслужена заупокойна молитва в памет на жертвите, пос-

ледвана от трогателен рецитал по стихове на Ивайло Балабанов, пресъздаващи трагедията, разиграла се през 1913 г.

В трогателно слово Диана Овчарова припомни мрачната история отпреди 111 години и злочестата участ на 200 невинни тракийски деца, които никога не успяха да сбъднат мечтите си.

Красимир Премянов подчерта, че тракийци тчат историята и се опитват да пренесат нейните послания към днешния ден и към младото поколение, защото историческата памет е част от това, което ни съхранява като българи. В словото си той акцентира на силата на българския дух и на необходимостта да се съхранят стожерите на българщината – държавата и независимата Българска православна църква, такива каквито са ни завещани от предците.

Слово произнесе и зам. министър **Емилия Лазарова**, която заяви:

„Има дати в българската история, болезнено актуални, заредени едновременно с величие и драматизъм!“

На 1 юни във всяко българско селище деца вървят с балони в ръка. Тук, на „Илиева нива“, този ден изглежда по различен начин – хора на различна възраст свеждаме глави в знак на преклонение пред онези над 200 деца, които не пораснаха, които бяха лишени от свой детски празник. Деца и пеленачета, които останаха завинаги на брега на река Арда...

Сред тези деца може би е имало бъдещи поети, писатели, откриватели, учители, лекари, художници – таланти, които остават завинаги тук – на Илиева нива!

Продължава на 5-а стр.

БЪЛГАРИ ОПЪЛЧЕНЦИ ОТ ОДРИНСКА ТРАКИЯ, ЖИВЕЛИ ВЪВ ВАРНЕНСКО (ЧАСТ II И III)

На стр. 6

Тракийци засвидетелстваха почит пред Христо Ботев и загиналите за свободата на България

2 юни е Ден на Ботев и на загиналите за свободата на България. На този ден се навършват 148 години от гибелта на Христо Ботев (1848–1876). Поет, публицист, революционер, той оставя трайна следа в българската национална памет както с творчеството си, така и с революционното си дело.

Ботев живее в изключително драматични години от историята на България, в които е пряк участник. Цялото му творчество представлява безпошаден анализ на тогавашната реалност, а животът му е непрекъснато търсене на пътя към политическа свобода и независимост, социална справедливост и морал. Той говори за проблемите на народа с болка, избличавайки предателството и демагогията на властващите и на продажната интелигенция.

Ботев е пример за национална гордост, особено в днешната реалност, в която измислени политикани, набедени поети и писатели не вдъхновяват, а отвращават мислещите хора, за които Родина, патриотизъм и национално достойнство означават много.

Животът и делото на Ботев са вдъхновявали тракийци в борбите им за национално освобождение. Техните потомци, обединени в Съюз на тракийските дружества в България днес сведоха глави в знак на почит пред Ботев и загиналите за свободата на Отечеството, и положили цветя пред паметниците на поета-революционер в цялата страна.

В **София** пред паметника на Ботев в Борисовата градина венец поднесоха председателят на СТДБ Кр. Премянов и Искра Чернева.

В **Пловдив** цветя поднесоха членовете и приятелите на Читалище „Тракия – Пловдив – 2008 г.“ и „Тракийско дружество – Пловдив“. Слова произнесоха почетният председател на проф. д-р Георги Йорданов и председателят на Читалище „Тракия – Пловдив – 2008 г.“

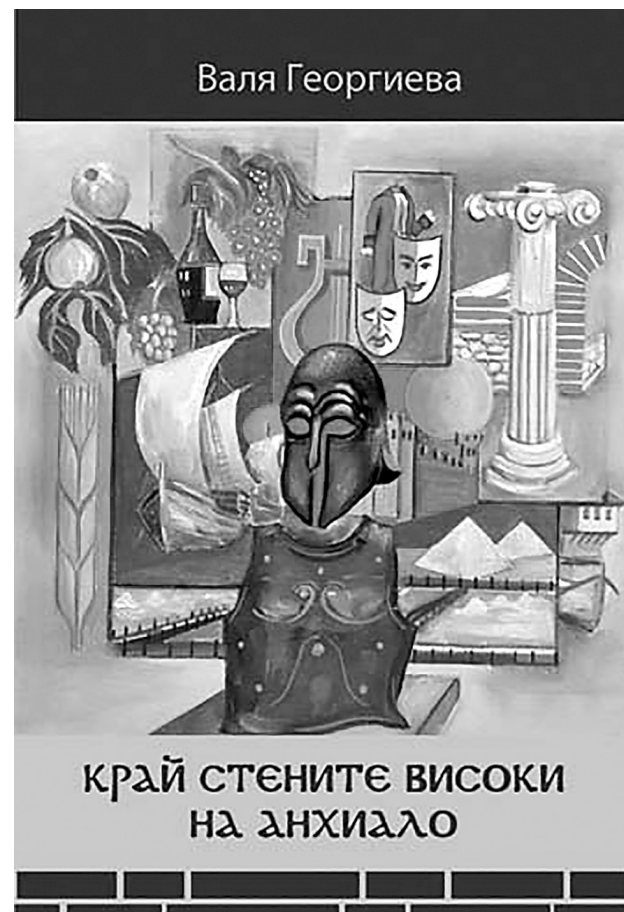
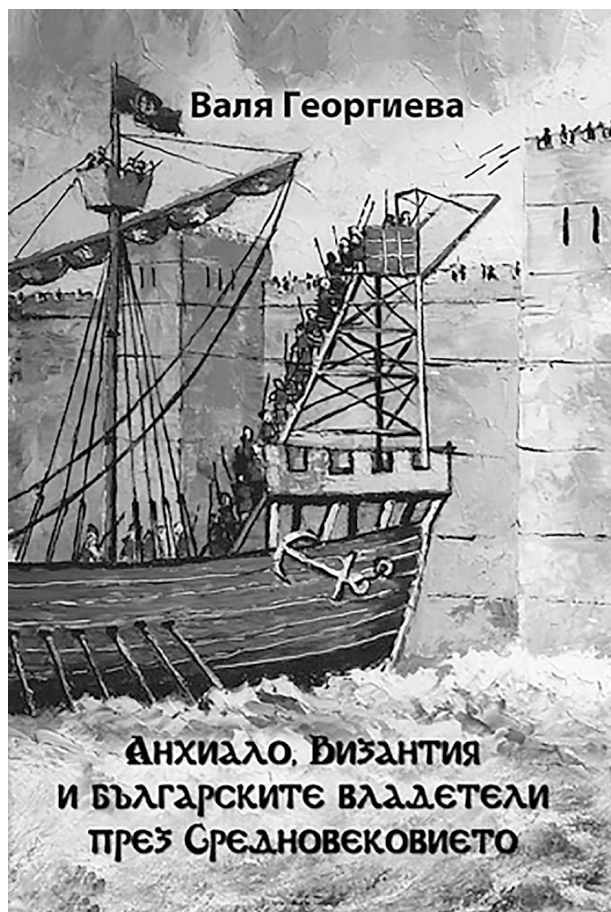
В **Поморие** пред бюст паметника на Ботев звучи пламенно слово, произнесено от Донка Китанова – секретар на НЧ „Светлина – 1939 г.“, стихове и песни на деца от ДГ „Веселушко“ и ОУ „Хр. Ботрев“. Тракийско дружество „Одринска епопея“ гр. Поморие бе част от честването с въздействащи тематични песни.

Членове на РТД във **Варна** и представители на териториалното обединение на тракийци в с. Гроздьово, под ръководството на своя председател – Златина Димитрова, взеха участие в тържеството, посветено на деня на Христо Ботев и на загиналите за свободата на България, организирано от кметството. Слова, посветени на героизма и саможертвата на героите, поднесоха читалищни дейци. Венци и цветя на признателност бяха положени в парка на безсмъртните. Кратка литературно-музикална програма изнесоха деца от детската градина. Тържеството завърши със заря.

▪ Поморие

ПОРЕДИЦАТА ОТ КНИГИ НА ТРАКИЙКАТА ВАЛЯ ГЕОРГИЕВА – СВОЕОБРАЗНИ УРОЦИ ПО РОДОЛЮБИЕ

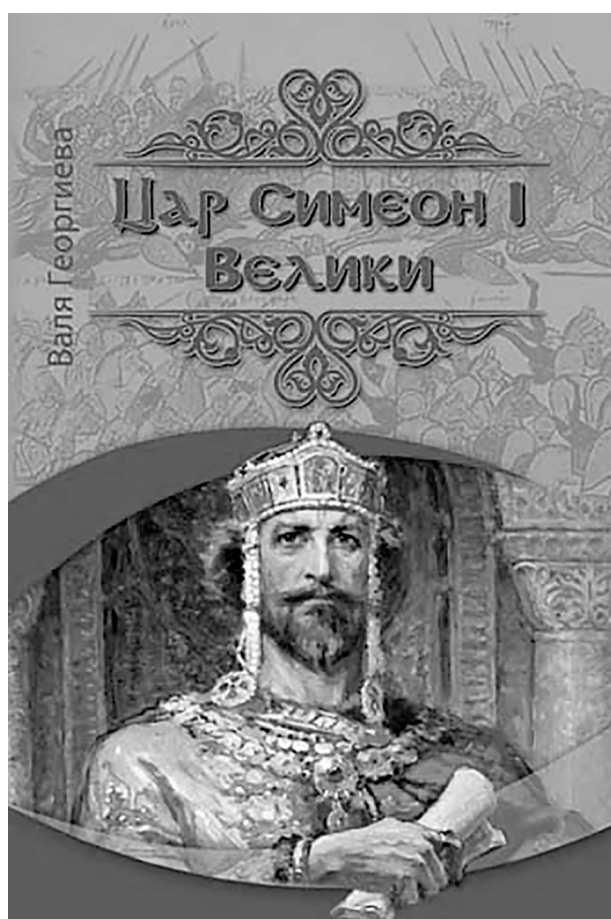

Любовта към историята и родния край на тракийката Валя Георгиева от Поморие са я вдъхновявали за написването и публикуването на поредица от книги, носещи емблематични заглавия: „Духовното пробуждане на Анхиало“, „Анхиало, Византия и българските владетели през Средновеко-

вието“, „Край стените високи на Анхиало“, „Защитниците на Анхиало“, „Княз Борис I покръстител“, „Цар Симеон I Велики“, „Да оцветим Поморие“, „България – държава на духа“.

Разказите на авторката са увлекателни четива за исторически личности и събития, за

духовното наследство по българските земи. Те са своеобразни уроци по родолюбие и патриотизъм за младото поколение българи. Сполучливият дизайн на книгите подсилва тези уроци с портрети на владетели и картини, представящи богатото културно-историческото наследство.

ТРАКИЙЦИ ОТЛИЧИХА УЧИТЕЛИ, УЧЕНИЦИ И КУЛТУРНИ ДЕЙЦИ В НАВЕЧЕРИЕТО НА 24 МАЙ

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

Отличия в Хасково

Учителите и културни дейци бяха отличени на тържество в областната администрация в Хасково по повод Деня на Светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската писменост – 24 май.

Честването се организира от Тракийското дружество „Георги Сапунаров“ с председател Кирил Сарджев и НЧ „Тракия – 2008“. Всички бяха приветствани от областния управител Гинка Райчева и Сарджев.

Тази среща е продукт на една наша висока оценка – заслужена оценка за доброто дело, което вършите във вашата трудна и отговорна работа и задача, а именно – да сеете семената на знанието и духовността на българщината, посочи в приветствието си председателят на дружеството Кирил Сарджев. Поетесата Ели Видева каза, че България ще пребъде, защото има две съкровища – азбуката и словото.

Присъстващите бяха поздравени от танцьорите от група „Каравеловци“, певиците Йорданка Велева, Десислава Александрова и Дария Христова.

Деца от самодейни танцови и певчески формации към читалище „Тракия 2008“ изнесоха концерт.

■ Хасково

Отличия в Стара Загора

С празнична програма в навечерието на 24 май т.г., ръководството на Шесто основно училище „Свети Никола“, Стара Загора връчи грамоти на ученици с високи постижения в областта на науката, културата, изкуствата и спорта.

Последваха приветствени думи от г-н Цанко Атанасов председател на Тракийско дружество „Одринска епопея“, Стара Загора, който поздрави присъстващите и връчи благодарствени грамоти на училищното ръководство в лицето на директора г-жа Дарина Гайдарова, на учителите Ваня Михайлова, Саша Караславова, потомки на тракийски българи, и на ученици, участващи активно в дейността на дружеството.

■ Стара Загора

РЕКОРДЕН БРОЙ УЧАСТНИЦИ В 32-ТО ИЗДАНИЕ НА НСТС „ФОЛКЛОРЕН ВЕНЕЦ БОЖУРА“

ЛАЗАР НАЛБАНТОВ

Националният странджанско-тракийски събор „Фолклорен венец Божура“ вече отдавна е наложил своето име на един от водещите за страната детско-юношески фолклорни форуми. В него си дават среща младите изпълнители на странджански и тракийски песни, както и изпълнители на традиционните народни инструменти – гайда, кавал, гъдулка и тамбура.

Тази година събора се проведе на 25 и 26 май като в конкурсната част, която бе през първия ден се представиха 167 деца и младежи от цялата страна, всеки един от които, според журито е показал завидно майсторство и професионален усет в своите изпълнения.

За отличната организация и провеждане отново успешно си партнираха Община Средец, Съюза на тракийските дружества в България и НЧ „Пробуда – 1897“ гр. Средец. Медиен партньор бе БНР – Радио Бургас.

Изпълненията на младите фолклорни надежди се оценяваха от професионално жури в състав председател Иван Варимезов – прочут гайдар, преподавател в Калифорнийския университет; Цветанка Варимезова – народна певица, също преподавател в Калифорнийския университет и ръководител на американски хорове, изпълняващи българска народна музика; Радостина Йовкова – народна певица, солистка на НФА „Филип Кутев“; Антоанета Лефтерова – преподавател по народно пеене в НУФИ „Филип Кутев“ гр. Котел; Димитър Христов – диригент на Оркестъра за народна музика при БНР, преподавател в НМА „Панчо Владигеров“; Кристиан Неделчев – продуцент „Народна музика“ при БНР; Лазар Налбантов – народен певец, заместник председател на ТД „Странджа“ гр. Бургас и член на Върховния комитет на СТДБ; Йона Чобанова – заместник кмет по образование и култура към Община Средец.

Призовите и специални награди безспорно завоюваха: осмоласничката от бургаското СУ „Добри Чинтулов“ Християна Пенева – Приз „Фолклорен венец Божура“; Анелия Китанова от НУИ „Добри Христов“ – специална награда за народно пеене; Томас Цакирис от град Варна – специална награда за инструменталист (кавал); Нено Петров (гайда) от гр. Ямбол – наградата „Професионален запис в БНР-Радио Бургас“, която му бе връчена от директора на медията инж. Кирил Костадинов. Във всяка възрастова група и категория се присъдиха първа, втора, трета и поощрителни награди.

Наградата на СТДБ за най-добро изпълнение на тракийска песен се присъди на Мадлен Зинова от школата по изкуства „Илия Аврамов“ гр. Нова Загора с ръководител Велина Стайкова. Отличieto ѝ бе връчено в официалната част на събора от г-н Михаил Вълвов заместник председател на ЦР на СТДБ.

Наградата на кмета на Община Средец инж. Иван Кичев за принос към събора се присъди на Диян Трендафилов – гъдулар, солист на ПФА „Странджа“ и ръководител на фолклорни състави от с. Дебелт, общ. Средец.

Във втория съборен ден, който се проведе в едноименната местност пред събралото се множество тракийци, гости и жители на община Средец своите приветствия отправи кмета на Община Средец инж. Иван Кичев и председателя на СТДБ г-н Красимир Премянов.

Председателят на СТДБ награди Лазар Налбантов с медал „180 години Капитан Петко войвода“. Високото отличие му бе присъдено за заслуги към тракийската кауза, за съхранение и разпространение на тракийския фолклор.

Денят продължи с поднасяне на венци и цветя пред паметника на легендарния герой Стефан Караджа и с гала концерт, в който участваха изявените имена в областта на българския фолклор, между които – Цветанка и Иван Варимезови, Радостина Йовкова, Яна Биюкова, Лазар Налбантов, ПФА „Странджа“ и др. През целия ден се извиваха кръшните тракийски хора и ръченици.

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ...

Продължава от 1-а стр.

Да преклоним глави и да дадем дума, че ще разкажем за „Илиева нива“ на нашите деца и внуци, за да не допуснем да потъне в забрава споменът за тях. Да се вреем в името на тяхното мирно, щастливо и изпълнено с реализирани мечти бъдеще! Да не допускаме никога повече такава жестокост, такъв ужас, такъв геноцид!

Поклон пред паметта на тракийци, заплатили спасителния път към България с най-ценното – живота си и този на децата си!

Поклон пред паметта на невинните деца!

Няма да ги забравим!“

Паметникът на тракийското дете бе отрупан с венци и цветя от участниците в събора-поклонение.

Програмата продължи в Народно читалище „Пробуда 1914“ с представянето на Енциклопедия „Тракия“, т. II, откриване на изложба, посветена на 100 години от създаването на Тракийския младежки съюз, 90 години от основаването на Тракийския научен институт и 180 от рождението на Капитан Петко войвода, и дефиле на тракийски носии.

Председателят на СТДБ приветства присъстващите и **награди с медал „180 години Капитан Петко войвода“ кметът на Община Ивайловград Диана Овчарова**. Високото отличие й бе присъдено за нейната работа в подкрепа на тракийската кауза и съхранението на традициите.

Водец на събитието бе проф. Светлозар Елдъров, който даде думата на д-р Ваня Иванова и Стоян Райчевски да представят съдържанието на том II на Енциклопедия „Тракия“.

В изказването си **Ваня Иванова** подчерта, че том II на Енцикло-

педия „Тракия“ е част от поредица, чиито том I е публикуван през 2022 г. Тя припомни, че томовете са издани на Съюза на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт, които чрез своята многообразна дейност, част от която е публикуването на книги и научна периодика, са се утвърдили като институции за съхранение на паметта и българската идентичност. Това е и основното послание на Енциклопедия „Тракия“. Тя сподели, че участващите в написването на том втори, са събрали на едно място фактите, свързани с етнографията, фолклора и езиковите особености на тракийските българи, и разказа на присъстващите за материалите, върху които са работили отделните автори.

Стоян Райчевски е автор на статиите с етнографски характер, които разкриват поминъка на българите в Тракия, тяхното народно облекло, календарните им обичаи и жилищната архитектура.

Доц. Валентина Ганева-Райчева е автор на материалите, представящи словесното фолклорно творчество на тракийци чрез приказна и неприказна проза, както и на статии за живота и делото на изтъкнати записвачи и изследователи на фолклора на регион Тракия.

Доц. Наталия Рашкова е автор на статиите за фолклорната музикална култура на обширния географски регион Тракия, на биографичните статии на изтъкнати записвачи и учени етномузиколози, свързани с представеното културно пространство, на енциклопедичните статии за изявени музикални изпълнители – солисти, инструменталисти и оркестри, представящи стиловете и репертоарните особености на Тракия, Странджа и Родопите.

Д-р Ваня Иванова е автор на статиите, посветени на читалища към

▪ Заупойна молитва на Илиева нива

съществуващите тракийски дружества, на песенните и танцови фолклорни състави, чрез които тракийци съхраняват и разпространяват богатото фолклорно наследство и участват в национални и регионални тракийски фолклорни събори.

Доц. Георги Митринов е автор на статиите, показващи говорното богатство на българите от Южна Тракия, Странджа и Родопите, и на биографични статии за изследователи на българското говорно богатство в цитирания регион.

В изказването си **Стоян Райчевски** се спря подробно на материалите от етнографски характер в том втори, като акцентира на обекта в неговото регионално многообразие, на календарните обичаи и обреди на тракийци, които са неразделна част от общобългарската празнично-обредна система, на традиционното жилище с неговата архитектура и вътрешна уредба, следващи в значителна степен развитието на възрожденската българска архитектурна традиция. Особен интерес за присъстващите представляваше информацията за стопанството и поминъка на тракийци. Той подчерта, че след статиите в Енциклопедията има източници на информация, която ще бъде полезна за всеки, който се интересува от проблематиката.

В заключение авторите изразиха увереност, че Енциклопедия „Тракия“ остава трайна следа и информация за бъдещите поколения.

При огромен интерес беше открита изложбата, посветена на 180 от рождението на Капитан Петко войвода, 100 години от създаването на Тракийския младежки съюз, 90 години от основаването на Тракийския научен институт.

Тя бе представена от **проф. Светлозар Елдъров**, който информира присъстващите, че изложбата е комплектувана от ТНИ. Нейният първи раздел включва 10 табла, които представят патрона на Тракийската организация Капитан Петко войвода, неговото революционно дело и мястото му в народната памет. Част от тях (табло 1-8) са дело на Зоица Начева от Смолян и са изградени върху документи и материали от ДА - Смолян. Предоставени са на СТДБ и ТНИ от община Чепеларе. Табла 9-10 са подготвени от проф. Св. Елдъров, проф. Б. Бужашка и доц. В. Стоянова. Втората част от изложбата е посветена на 100-годишнината на Тракийския младежки съюз, а третата разказва за учредяването и дейността на Тракийския научен институт. Те са подготвени от проф. Светлозар Елдъров, доц. Ваня Стоянова и проф. Боряна Бужашка. Използвани са материали от Централния държавен архив, Научния архив на БАН, Българския исторически архив, периодичния печат и др.

По идея на Мария Божкова, член на ВК на СТДБ, бе представено дефиле на носии на тракийски и малоазийски българи. Идеята бе реализирана от Светла Кюмюрева, закръмена с любов към фолклора, завещана й от нейните предци. Младите момичета от Танцов състав „Карамфилчето“ представиха автентични носии на тракийски и малоазийски българи, чрез които пред очите на публиката оживя част от том втори на Енциклопедия „Тракия“. Светла Кюмюрева запозна публиката с детайли от носиите и обясни символиката на орнаментите, цветовете и материалите, използвани за изработката им.

Владимир Иванов, директор на Исторически музей в Попово, откри гостуваща изложба „От киноцентъра до музейната витрина“, показваща оригинален реквизит от филма „Капитан Петко войвода“.

▪ Председателят на СТДБ награждава Д. Овчарова

▪ Светла Кюмюрева и момичетата от Танцов състав „Карамфилчето“ представят автентични носии на тракийски и малоазийски българи

БЪЛГАРИ ОПЪЛЧЕНЦИ ОТ ОДРИНСКА ТРАКИЯ, ЖИВЕЛИ ВЪВ ВАРНЕНСКО (ЧАСТ II И III)

СИМЕОН КУЛИШ,
НАУЧЕН СЕКРЕТАР НА ТНИ, ФИЛИАЛ ВАРНА

Продължение от предишния брой

Димитър Георгиев Узунов е роден през 1858 г. в село Коджа тарла, Одринско, син на Георги Димитров Узунов (р.1824 г.) – градинар. Учи в родното си село. Заедно с родителите си посещава два пъти Руската империя, като най-вероятно тези пътувания са били свързани с търговска дейност на семейството му. Непокорният патриотичен дух на тракиецата придобива реален образ през пролетта на 1877 година, когато с няколко младежи заминават за Цариград, за да се срещнат лично с граф Игнатиев. Визитата е с една единствена цел – включване като доброволци в опълчението. Руският дипломат им съдейства и те заминават нелегално, без паспорти, за империята на Александър II.

Узунов е сред българите, участвали във формирането на първите три дружини в Кишинев. На 28 април 1877 година е зачислен в 3-та дружина, 2-ра рота. Именно на тази дружина, водена от подполковник Павел Калигин, е връчено и Самарското знаме в гр. Плоещ. Едва на 19 години младежът взема участие в боевете при Стара Загора, Шипка, с.Тича, Садово и Кадър факли (януари 1878 г.) и освобождението на Търново.

Уволнен е на 24 юни 1878 година. След Освобождението се завръща в родния си край. Разделението на България и новите условия на живот обаче го принуждават да се премести в младото Княжество. Заселва се в Добруджа. За кратко живее в Балчик, прехранвайки се като горски стражар. От това време е и една история, която е достатъчно

показателна за характера на опълченеца. Изпълнявайки добросъвестно своите задължения като стражар, Узунов сам става жертва на собствената си честност. Поборникът съставя акт за кражба на дърва на известния по това време добруджански чокоин Ичормански. След отказа му да вземе подкуп, той е набеден именно в корупция от своите съселяни, (поставена му е голяма сума пари в джоба) и изпратен в затвора за 1 година. По-късно е освободен по лично нареждане от княз Фердинанд, който не може да проумее това отношение на обикновения българина към своя герой.

Според документи от 1883 година в землището на с. Малкоч (днес с.Селце, Добричко) са му дадени 30 дка земя и 150 лв. еднократна помощ, но така и не обработва земята.

В последните години на осмото десетилетие на XIX век той се установява в с. Дишпудак (днес Осеново, област Варна). През 1890 г. създава и своето семейство, оженвайки се за Домна Д. Георгиева. Построява къща в края на селото, в която проплакват и петте му деца – 2 дъщери и 3 сина. Повече информация за имотното му състояние в Осеново и семейно състояние, получаваме от свидетелство от Текенското селско общинско управление (Балчишка околия) от 18 ноември 1905 г., което потвърждава това,

че има собствена къща в Дишпудак на стойност 750 лв., препитавайки се като надничар и живеещ в крайна бедност. Този документ е изключително ценен и с още едно нещо. Тук са упоменати имената на децата му (по-точно 4 от неговите пет): Георги на 14 г., Христо на 9 г., Ангел на 7 г. и Гергина на 12 години. В пореден документ на същата институция, но този път с дата 5 ноември 1908 година, вече фигурира и последното дете – втората му дъщеря Стана на 2 години. Това ни подсказва, че момиченцето е родено през 1906 г. В свидетелството на Текенското селско общинско управление фигурират още ниви – 13 дка и лозя – 2 дка. Предвид това, в какво семейство израства и наличната към момента фактология, дават основание да смятаме, че Димитър Узунов се е занимавал основно

със земеделие и надничарство.

През 1926 г. в удостоверение отново на Текенското селско общинско управление за пореден път се среща името на Домна Георгиева. Документът дава информация, че съпругата на вече покойния Димитър Узунов, е на възраст 75 г., притежаваща 1/3 къща и 19 дка ниви. Нещо повече, разбираме също така, че тя има снаха – Добра Георгиева на 25 г. и двама внуци – Димитър на 4 г. и Стефан на 3 г. По-късно Димитър Узунов става доктор и медик с добро име във Варна. През 1978 година в сп. „Български войни“ излиза кратък материал на внука Димитър, който разказва за историята на своя род Узунови. Поместени са снимки на дядо му, на баща му, като участник в Междусъюзническата и Първата световна война, както и негова, свидетелстваща за участието му във Втората световна война.

Макар и откъслечна, има информация, че около 1914 г. за кратко време Димитър Узунов е живял и във Варна, но действително по-голямата част от живота си в прекарва в с.Осеново, където на 16 юни 1923 година, на 65 г., приключва земния си път. Опълченецът-тракиец Узунов е награден с общо 8 ордена и медали за участието му в Руско-турската война от 1877/ 1878 година, като 4 ордена са за боевете при „Шипка“.

Иван Бойчев Иванов е роден на 7 януари

1841 г. в Лозенград. Изкарва прехраната си като самарджия, изработвайки сърмени дрехи и то предимно за черногорци. Талантливият занаятчия достига и до Цариград, където предлага майсторските си стоки. Именно в столицата на Османската империя той се запознава с Вуюко Пеевич – капитан от Черногорската армия. Иван Бойчев предлага услугите си в борбата на черногорците срещу поробителя. Главният мотив на българина е, че след евентуалния успех на делото, планинският народ ще помогне от своя страна на българите за тяхното освобождение. Така се достига до пролетта на 1875 г., когато Бойчев, заедно с още 56 българи с редовни турски паспорти, заминават за Цепина. Освен непримиримият дух на тракиецата, желанието му всячески да помогне на своите събра-

С обявяване на Освободителната война Иван Бойчев се записва като доброволец в опълчението. Зачислен е на 29 април 1877 г. в 4-та дружина, 2-ра рота. Взема участие в боевете при Шипка, където е ранен с 3 куршума, при Шейново, с. Тича и с. Садово. За епичните дни на август 1877 година Бойчев си спомня: „Положението ни беше критическо, понеже ние опълченците бяхме шепя пред многохилядната турска армия и артилерия. Свършиха ни се патроните, три дни и нощи не спали, не яли, принудихме се да се бием с дървета и камъни, но да удържим прохода, докато ни дойде помощ.“

След уволнението си на 10 юли 1878 година той, както и Узунов, се прибира в родния си край. Едва дочакал Освобождението, разделението на милото му Отечество го принуждава да се премести първоначално в Източна Румелия, където служи в тамошната милиция. Малко по-късно, около 1880 година, се премества окончателно в Княжество България, заселвайки се в с. Кесар (днес с. Нова шипка, Варненско). Живее още в Провадия и Варна.

За живот на поборника след по-горе споменатата година няма подробна информация, а само отделни факти, които ще подреда в хронологичен ред. Участва като доброволец в Сръбско-българската война от 1885 година, в Балканската война 1912–1913 година в четата на легендарния войвода Михаил Герджиков. Известно е още, че получава грамота от сръбското правителство за участието му в Сръбско-турската война.

От записките на Иван Чернев – последният секретар на Пътническо-опълченско дружество „Шипка“, свързани с дейността на варненския клон, в поименния списък на членовете до 1901 година срещаме и името на Иван Бойчев. Срещу неговото име е записано, че е женен, с 4 деца, собственик на къща и от около 14 г. работи като полицейски стражар. През 1923 г. той става и почетен гражданин на Габрово. Умира на 12 септември 1932 година във Варна.

Ние, като нация трябва да се гордеем, че такива българи са били част от нашата история и обществен живот. Борещи се с реалностите на живота в Османската империя през XIX век, загърбили личното си оцеляване, те се посвещават на висшата цел – освобождението на българския народ. Гордите тракийци за пореден път демонстрират непокорния си дух, не се срамуват и страхуват да се назоват българи. Историята на тези мъже е част от родовата ни памет, която е от изключително значение и не бива да се подценява. Тя трябва да бъде пазена, обогатявана, а историците да я представят на широката общественост. Ролята и значението на генералите в битки са безспорни, действията на достойните държавници – известни, но още по-важен е обикновеният човек и неговият подвиг, защото когато останеш без нищо, а ти дадеш всичко за Родината си, тогава проличава истинският патриотизъм!

да отхвърлят тежкия ярем, Иван Иванов проявява добри организационни качества и солидарност със страданията на другите. Мисълта и действията му не са лишени от смисъл, предвид състоянието на „болния човек“ на Европа през втората половина на XIX в и разгарящата се Източна криза.

Пристигайки в Черна гора той се включва като доброволец в Цепинския батальон. Участва в героичните сражения при Билеча и Требине, където принуждават османците да отстъпят, като дори пленяват и едно тяхно бойно знаме. Тези сражения полагат началото на дългия революционен път на Бойчев. Заловен е край Дубровник и изпратен в затвора в Триест. Оттам е прехвърлен в Будапеща, натоварен е на кораба „Радецки“ за Видин, където е трябвало да бъде предаден на османските власти. Непокорният Бойчев успява да избяга, скачайки от кораба във водите на Дунав край Белград. След тази акция той се включва и в Сръбско-турската война от 1876 г. Зачислен е в 4-ти руско-български батальон. Взема участие в сраженията при Бабина глава, Зайчар и Тимок.

След неуспешната война между сърби и османци, тридесет и пет годишният лозенградчанин се отправя към Руската империя, за да търси спасение. Заедно със свои съмишленици се озовават в Одеса, където престояват 4 месеца, изучавайки руски език.

ЦВЕТА ПЕРЕД ПАМЕТНИКА НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА В РИМ

Стана традиция за отбелязване Деня на загиналите за свободата на България представители на СТДБ и служители от българските посолства в Украйна и Италия да се събират пред паметниците на Капитан Петко войвода в Киев и Рим.

За съжаление, поради военната обстановка, тази година наши представители не можах да положат венци пред паметника на Войводата в украинската столица, издигнат там по инициатива на СТДБ и Асоциацията на българите в Украйна през м. септември 2011 г.

Пред паметника на Капитан Петко войвода във Вечния град цветя положи Тодор Стоянов, извънреден и пълномощен посланик на Република България в Италианската Република, служители на посолството и представители на българската общност в града.

СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ РЕГИОНАЛНО ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО – ВАРНА И ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СТРОИТЕЛСТВО АРХИТЕКТУРА И ГЕОДЕЗИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“

ХРИСТО ХРИСТОВ

На 4 юни бе подписано споразумение за сътрудничество в обществена полза между Регионално тракийско дружество – Варна и Професионална гимназия по строителство архитектура и геодезия „Васил Левски“ – гр. Варна, за създаване на патриотичен средношколски клуб, в чест на 180 годишнината от рождението на Капитан Петко войвода и 100 годишнината от създаването на Тракийския младежки съюз. Основната цел на клуба е популяризиране на славната история, традиции и високопатриотични прояви на тракийското движение у нас сред подрастващите и младежта, както и възпитаване у съвременното поколение чувство на патриотизъм

и гордост от героизма и жертвоготовността на неговите достойни представители, чрез хуманитарна, културно-просветна, художествено – творческа и спортно – туристическа дейност.

Споразумението бе подписано от съпредседателя на РТД – проф. д-р Мари-

нела Грудева и директора на гимназията – г-жа Мария Петрова.

В проявата взеха участие членове на УС на РТД – Варна: Й. Вълков, Д. Георгиева, Ж. Димчева, С. Кулиш – председател на младежката секция на РТД и ръководител на клуба, директорът на ТНИ – фи-

лиал Варна – доц.

д-р Генюева Михова, зам. директорът на училището – г-жа Милена Лефтерова, учители и ученици – учредители на клуба.

На членовете на клуба бяха подарени сборници с материали, отразяващи тракийското движение във Варна и варненския регион.

С НАЙ-ТОПЛИ ЧУВСТВА ЗА СКЪП ЧОВЕК

ХРИЗАНТЕМА КАРТАЛОВА

На 3 юни 2024 г. Тракийско дружество „Одринска епопея“ гр. Поморие организира честването на 82-годишния рожден ден на г-жа Елена Мурджева – Почетен гражданин на гр. Поморие и Почетен Председател на тракийското дружество.

С искрено уважение тракийци посрещнаха своята любима съгражданка и приятелка.

Богата трапеза, много цветя и най-вече сърдечни пожелания направиха атмосферата незабравима.

Председателката на Тракийското дружество г-жа Ана Тодорова изказа своята и на всички присъстващи благодарност на г-жа Мурджева за 20-годишната ѝ дейност за съхраняването на тракийския дух и традиции в града. Поздрави я с одата „Похвално слово за българката“ на тракийския поет Ивайло Балабанов. Дамите от хор „Тракийка“ отправиха своя музикален поздрав.

Г-жа Елена Мурджева изрази своята благодарност към всички, както и своята радост и оптимизъм за по-нататъшния просперитет на Тракийско Дружество „Одринска епопея“ гр. Поморие.

„КУЛИНАРНА РАЗХОДКА“ СЪБРА ТРАКИЙКИ В ХАСКОВО

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА, СНИМКА: ЯНКО НАЙДЕНОВ

Читалище „Тракия – 2008“ в Хасково бе домакин на среща по актуалните проблеми на здравословното хранене в динамичното ни време.

Историята на приготвянето на храна датира още от времената, когато човекът е открил огъня, каза майстор-готвачът с международен опит Димитър Димитров. Най-стари са арабската и азиатската кухня, посочи той. Гостът поднесе интересни факти от света на кулинарията: познатите на всички сарми, част от националната кухня на много народи, идват от Египет. Оризът е бил храна-люкс. Истински бум бележат подправките, използвани при готвенето, днес те са над 100. Тайната на хубавите и здравословни български гозби е, че са приготвени на бавен огън, припомни още майстор-готвачът.

Кулинарна демонстрация показа как се приготвят популярни ястия, които присъства на всяка трапеза. Присъстващите на срещата потомци на тракийски бежанци припомниха какви ястия са приготвяли техните баби и майки, за да изхранват многобройната си челяд.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; [Тодор КОРУЕВ] Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA9300001682816 BIC: STSABG SF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светлана ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

В НБКМ ПРЕДСТАВИХА ТОМ II НА ЕНЦИКЛОПЕДИЯ „ТРАКИЯ“

На 29 май в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ беше представен том II на Енциклопедия „Тракия“, издаване на Съюза на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт. Той е част от поредица, чиито том I с подзаглавие „Българското национално движение в Тракия“, беше публикуван през 2022 г.

Промоцията уважиха Илиана Йотова – вицепрезидент на Република България, проф. Димитър Димитров – ректор на УНСС, Ваня Аврамова – зам. директор на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, проф. Иван Маразов, проф. Ваня Добрева, проф. Христо Зайков – председател на Световната организация на българите, Станка Шопова – председател на Фондация „Устойчиво развитие за България“. Тук бяха авторите на изданието, членовете на ръководствата на СТДБ и ТНИ, тракийци, студенти и техните преподаватели.

Председателят на СТДБ **Красмир Преманов** приветства присъстващите и благодари на вицепрезидента Илиана Йотова за последователната позиция по тракийския въпрос и за участието ѝ на тракийските събори и мероприятия.

Водещ на събитието бе чл.-кор. проф. **Иван Гранитски**, който представи авторите на том II – доц. д-р Валентина Ганева-Райчева, д-р Ваня Иванова, доц. д-р Ваня Стоянова, доц. д-р Георги Митринов, доц. д-р Наталия Рашкова и Стоян Райчевски, и неговата редакционна колегия, включваща имена на изяви български учени: акад. Георги Марков, чл. кор. проф. Васил Проданов, чл. кор. проф. Иван Гранитски, чл. кор. проф. Георги Михов, проф. Стати Статев, проф. д-р Иван Маразов, доц. Геноева Михова.

В словото си Иван Гранитски подчерта, че чрез своята многообразна дейност, част от която е издаването на книги, Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт са се утвърдили като институции за съхранение на паметта и българската идентичност, което е основното послание и на Енциклопедия „Тракия“.

Стоян Райчевски представи съдържанието на том II, в който са събрани етнографията, фолклора и езиковите особености на тракийските българи.

Материалите от етнографски характер разкриват традиционния поминък на българите в Тракия, тяхното народно облекло в неговото регионално многообразие, календарните им обичаи и обреди, които са неразделна част от общобългарската празнично-обредна система и традиционното жилище с неговата архитектура и вътрешна уредба, следващи в значи-

телна степен развитието на възрожденската българска архитектурна традиция.

Фолклорната музикална култура на обширния географски регион Тракия е представена в многообразни проявления. Обхванати са музикално-диалектните особености на тракийския, странджанския и родопския музикален фолклор, както и на преселниците от Източна и Западна Тракия. Песенният фолклор е разгледан чрез описание на песенните цикли, придружаващи функционирването на песента в местната традиционна култура – календарна и семейна обрядност, трудови практики, празничност. В отделни статии са застъпени разпространените в региона фолклорни музикални инструменти. Съществено място заемат и биографичните статии с изследователски приноси на изтъкнати записвачи и учени етномузиколози, свързани с представеното културно пространство. Като самостоятелни теми са отделени публикуваните през годините изключително ценни капитални сборници с нотирани фолклорни материали от Тракия, Странджа, Сакар, Родопите, Източна и Западна Тракия. Насочени към наследената в съвременността регионална музикална традиция са енциклопедичните статии за изяви професионални музикални изпълнители – солисти, инструменталисти и оркестри, представящи стиловете и репертоарните особености на Тракия, Странджа и Родопите. В тази тематична сфера е и предложената информация относно емблематични за региона професионални фолклорни ансамбли, очертаващи сценичния облик на локалната култура с авторско творчество на фолклорна основа.

Словесното фолклорно творчество на тракийци включва в пълнота богатството на приказна и неприказна проза. Населението на

Тракия е носител на богата приказна традиция, която обхваща всички видове приказки: за животни, вълшебни, легендарни, новелистични (битови), кумулативни, хумористични приказки, анекдоти. Приказният репертоар се отличава с многообразие от типове, сюжети, версии и варианти и е важна част от националната разказна традиция. Неприказната проза включва легенди, предания, легендарни

предания, демонологични разкази, иманярски истории, житейски разкази. Представят се също кратки фолклорни форми като гатанки, клетви, благословии, пословици и поговорки. Отделено е специално място на народната прогностика и медицина. Читателите могат да се запознаят с живота и делото на изтъкнати записвачи и изследователи на фолклора на регион Тракия.

За съхранението и разпространението на богатото фолклорно наследство тракийци създават читалища към съществуващите тракийски дружества и/или песенни и танцови фолклорни състави, които участват в регионални и национални събори и фестивали на художествената самодейност. На тях са посветени част от статиите в тома. Националните тракийски фолклорни събори като „Богородична стъпка“ в гр. Стара Загора, „Китна Тракия пее и танцува“ в гр. Хасково, „Гергьовден“ в гр. Поморие, „Фолклорен венец Божура“ в гр. Средец, „Спасовден“ в Ямбол, регионалните фолклорни събори „Спасовден“ в Ахелой, „Тракия – моя съдба“ в с. Тополите, Варненско, „Фисекът пее“ в с. Буховци, Община Търговище и др., са местата, на които се срещат фолклорът (словесен, песенен, инструментален, танцов), занаятите и кулинарните умения на тракийци. Изпълненията на сцените показват богатството на българското фолклорно изкуство, съхранените образци на традиционни тракийски носии. Изложбите с произведения на майстори грънчари, дърворезбари и други представят пъстрата картина на съхраненото културно наследство. Християнските тракийски събори допълват това наследство, запазвайки връзката вяра – традиция – фолклор като част от българското духовно богатство, и потвърждават етническата идентификация и принадлежност на тракийските българи.

Съборите са и места за срещи на поколенията и най-прекият път за предаване на традиции, ценности и уроци по родолюбие на младите хора, които в последните години проявяват подчертан интерес към родния фолклор.

В том II е отделено място и на говорното богатство на българите от Южна Тракия, Странджа и Родопите. Речникови статии са посветени и на изследователите на българското говорно богатство в Източна и Западна Тракия, Странджа и Родопите.

В словото си вицепрезидентът **Илиана Йотова** акцентира на факта, че издаването на Енциклопедия „Тракия“ е изключително родолюбиво дело и още едно доказателство за старата максима, че събраното познание провозира мисълта и ражда още по-голямо познание. „Когато човек отгръща страниците на томове, иска да научава все повече и повече, и да търси още повече – съдържание, информация за тази невероятна култура, душевност, бит, религия, традиции, обичаи и носии на тракийските българи“, каза Илиана Йотова.

Тя откри няколко причини, които правят интересна Енциклопедия „Тракия“ – повече познание, съхранение на паметта и надежда за тракийците да се говори, да има интерес сред учениците и натиск върху тези, които трябва да вземат решение този учебен материал да влезе в средното образование.

„Енциклопедия „Тракия“ напомня за дълга, който имаме всички ние към тракийци, затова че те още не са получили справедливост, че в учебниците не се пише почти нищо за събитията от 1913 г., което означава, че не сме си свършили работата“, заяви вицепрезидентът.

Илиана Йотова разказа, че участвайки в тракийските събори винаги се е питала защо тракийци почитат Спасовден. Отговор на въпроса е намерила в Енциклопедия „Тракия“. Защото това е ден на Възнесение Господне, акта на човешкото Спасение, носещ в себе си спомена за хилядите изстрадали тракийски българи, които макар прокудени и разорени, са съхранили своята християнска вяра и българската идентичност. „Желанието, мечтата, надеждата за спасение, която ги кара всичко да оставят, да тръгнат да бягат и да дойдат на българска територия. Това е надеждата и мечтата за своята държава, при своя народ, при своите фамилии, при своите деца и при своите родители. За съжаление, малцина успяват да го направят“, каза вицепрезидентът.

В заключение Илиана Йотова изрази увереност, че със своето богатство от информация Енциклопедия „Тракия“ ще представлява интерес за читателите.

